

Izhaja vsak četrtek,
Velja s poštnino vred in
v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 " . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 " . — fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo in
plača se za navadno vrstico
če se oznanilo natisne en-
krat, 10 kr., če dvakrat,
15 kr., če trikrat 20 kr.,
in vsakokrat za kolek 30 k.

Štv. 35.

V Mariboru 1. septembra 1870.

Tečaj IV.

Z bojišča

K strahovito krvavi bitvi pri Metz 18. avgusta, o kateri smo že zadnjikrat poročali, še moramo pridati, da je bila tako strahovita, kakor še nobena druga dozdajnih največjih bitev, ktere so nam znane, ker v nobeni še ni toliko ljudi v tako malem času — v 9 urah — padlo, kakor v tej, padlo jih je namreč, kar je že dozdaj znano, više 100.000, in kar je še pri vsem tem najstrahovitejši, so padle te mnoge žrtve, — kakor nemški časniki sami pišejo — iz samega golega zavida in sumljivosti. Princ Friderik Karl zavidaje prestolnega princa in generala Steinmetza, ki sta že večkrat lepo zmagala, je namreč ono bitvo pri Metz samo zato začel, da bi tudi on kako veliko bitvo dobil in da bi tako glasovit postal. Če je to res, kar celo verjmemo, ker ošabnost takih ljudi riva vso človečnost na stran, imajo pruski časniki prav, ki strašno grajajo to princevo in kraljevo postopanje in tako krvavo zmago, ki jim ni prinesla celo nobene najmanjše koristi, ki je vendar vzela državi kakih 60—80 000 vrlih junakov in med temi morebiti mnogo očetov nesrečnih rodovin. Samo on vojskovodja je vreden vse časti in slave, ki zna postaviti v boju svoje ljudi v naj bolj zavarovana mesta, ki zna dobro pretehtati vse razmere bojišča in ki zna ob pravem času in tako hitro svoje vojake v bitvo poslati, da zmaga hitro in brez velike zgube ljudi. Vojskovodja pa, ki samo iz privatne zamrže cele regimente brez vsake koristi posekati dá, ali samo zato tisoč in tisoč ljudi brez koristi pomoriti dá, da bi meril velikost zmage po množini mrtvih, je vekši hudodelec kakor noben drugi. Skorej ni vrjetno, da je princ Friderik Karl dva regimenta pruskih dragonarjev samo zato do zadnjega posekati dal, ker ta regimenta ni mogel trpeti; skorej ni verjetno, da je kralj Vilhelm 18. avgusta pri Gravelotti samo zato neki francoski močen položaj dal v naskoku vzeti, da bi kraljici pisal: „Pod mojim osebnim poveljem in z božjo močjo smo zmagali.“ Bog ne podpira bedaste nečimurnosti napihujenih ljudi. — Od omenjenih dveh regimentov dragonarjev je ostalo samo 90 mož, padla sta oba obrsta in skorej vsi častniki, ravno tako tudi pri 12. regimentu, da je vicefeldvebel že moral ostanke regimenta voditi. Strahovita bitva in s tem trahovitejši, ker vsi zvedenci trdijo, da je bila brez vsakega važnega vzroka osnovana in je zato tudi ostala brez vsake koristi.

25. avgusta je bil pruski glavni kvartir v Bar-leDuc: Francozi so se od Chalona dalje proti Parizu pomeknoli in sožgali tamošni tabor.

Prusi so večkrat strašno napadali trdnjavo Toul, ker so vendar bili vsikdar s zlo veliko zgubo odgnani so zdaj trdnjavo celo zapustili. Pruske patrole so že ta dan prišle do Brienne. Trdnjava Pfalzburg se je tudi dobro branila in vse pruske napade dobro odbila, Prusi so samo pri dveh napadih zgubili više 1500 ljudi.

Prestolni princ je imel svoj glavni kvartir v St. Dizier-u. Prebivalci okolice Benay-ske se soper Pruse dobro branijo in jim mnogo kvara delajo. Predne pruske straže so bile že 12 mil pred Rheimsom.

26. avgusta. Prusi, ki so obseli cesto pri Montmedy in Mezières, so od francoskih strelcev odgnani in železnica je spet napravljena. Tudi pri Stenay stoječi Prusi so se nazaj pomeknoli. — Majhena trdnjava Vitry se je Prusom podala.

28. avgusta so se prednje straže pograbile blizo Busan-cya, in francoska je zgubila poveljnika in se je morala nazaj pomeknoti.

30. avgusta. Mak-Mahon stoji z precej veliko armado v Sedan-u. Sedan je mala trdnjava na belgiški meji, od nje drži železnica v Metz, misli se zato, da bode še med Metzom, kder je Bazaine s svojo armado in med Sedanom, velika bitva. Tudi cesar in cesarjevič je v Sedan-u.

31. avgusta. Pruske armade grejo proti Barenes-u in Stenay-u in njih predne straže so že samo 12 mil od Rheim-sa. Pravi se, da Prusi ne bodo šli prej proti Parizu, dokler ne pobijejo Mak-Mahonove armade. — Če jo bodo?

Pojasnila

postave gledé povzdige reje goveje živine.

K §. 2 a.

Kako se naj priskrbijo sposobni plemni biki.

Splošna napaka, da je razmera gledé števila plemnih krav in junic (telic), in pa plemnih bikov neenaka; večidel pride na 200 krav in junic le en bik, a skušnja uči, da za 100 krav en bik le takrat shaja, če breji primerno vse leto; ako je pa uploditev le na nektere mesece omejena, smé biti le za 50 krav en bik.

To neprimerje je krivo, da ostane obilo krav in telic za vselej jalovih, ker bik tudi pri najboljši reji ni zmožen toliko krav in telic vbrejiti. Koliko lepih in dragih krav mora zarad tega k mesarju, kajti za rejo niso. Plemno živinče pitajo in pitajo, nadejaje se, da je breje, in ga ženejo vsake štiri tedne k biku. To je živinorejcem v veliko kvar, cesar pa ne spoznajo in ne preračunijo, toraj naj jih na zgubo tu opomnimo.

Zguba, da jalova krava teleta ne stori	12 gl.
Zguba, da ni molzna, v eni molzni dobi n. pr.	
800 pintov (bokalov) mleka po 8 kr.	64 "
Zguba pri prodaji jalove krave	20 "
skupaj	96 gl.

Ako se potrudimo ter v okraju, kjer pride na 200 krav en bik, jalova živinčeta preštejemo, se bomo prepričali, da je najmanje 60 med njimi jalovih; to je 5760 gl. zgube na leto gospodarjem tega okraja, znesek, ki je 40 krat veči od zneska ki se potrosi, da se kupi dober bik.

Kako se naj razdelijo plemni biki.

Pri primerni razdelitvi plemnih bikov po raznih krajih okroga je treba paziti, da se tako razdelé, da ni treba krav in junic predaleč goniti, živinče se preveč vpeha in ni, da bi ga k biku pustili.

Kako se naj rabijo lempni biki.

Čuvati nad rabo bikov, da namreč na dan le dvakrat breji, je prav težko, ker vtegne lastnik v zapisnik netočno zapisovati. Čuvati v tej reči ni lahko drugače mogoče, kakor pregledati tak zapisnik in pri onih gospodarjih povpraševati, ki so svoja plemna živinčeta k temu biku gonili. — Tudi se je zanašati na poštenost lastnikovo, da ne bode za malo krajarjev, ki mu jih dajejo gospodarji, da pušča bika

na krave, jim naklanjal tolike zgube, kakor jo donáša jalovost krav in junic. Slednjič se bode dalo marsikaj tudi doseči, da se razširja poduk o umni živinoreji. (Dalje.)

Gospodarske stvari.

Gospodarska dela meseca septembra.

V hiši in dvoru. Krompir in repa se mora pobrati in v klet spraviti, naj se že začne mlatiti. Lan in konoplje se mora tretji, sadje se naj marljivo suši in zrelo dobro hrani, da dalje črsto ostane. Klet, v kateri se sadje hrani, se mora večkrat prevetriti.

V pivnici. Sodi za novo vino se morajo pripraviti.

V hlevih. Živalim, ktere močno delajo, se mora prav dobro pokladati, ker pri setvi naj več trpijo. Izbrane slabe živali se naj prodajo; ovcam, o kterih želimo, da bodo meseca februarja že vrgle mlade, se mora pripustiti oven.

V vrtu za zelenje. Čebul in česen se mora pobrati, ravno tako tudi fajzol in drugo semenje; naj se zasadijo jagode; proti koncu meseca se mora posekati zelje in spraviti v klet ali jame.

V sadovnjaku. Skorej vse vrste jabelk in hrušek se ta mesec morajo pobrati. Dela se jabelčnica in bruskovka; suši se sadje. Pri pobiranju sadja se posebno mora paziti na to, da se ne kvirajo drevesa.

V vinogradih. Če je zemlja zlo teška, je dobro, če se vinograd še ta mesec enkrat okopa; vrhi trtini se naj odtrgovajo, okoli grozdja se naj potrga listje. Čuvati se morajo vinogradi.

V hmelniku. Hmel se mora pobrati in na priličnem mestu dobro posušiti; hmelje se naj poreže in s prstjo dobro pokrije. Hmelino kolje se mora spraviti.

Na polju in senokošah. Zetev se konča. Pobira se turšica in krompir. Seje se zimska rž in ječmen, posebno za klajo v pomladi. Tako imenovana inkarnatna detelja se seje. Tabak se pobira in sušit vesi. Otava se naj spravi in grobice naj iztrebijo. Nove senokoše se delajo.

Pri ulnjaku. Bčele ta mesec že malo nabirajo, proti koncu tega meseca se naj panji podrežejo in večkrat naj dobro pregledajo.

Pri ribniku. Priprave za jesensko ribljenje se naj delajo.

V logu. Pobirati se mora brezovo seme, želod in smrekovi češarki. Stelja in listje se mora grabljati. Ježice (šiški) se pobirajo. Ceste, po kateri se iz loga izvažajo drva ali les, se morajo popraviti.

Lo v. Streljajo se jerebice, prepelice in mladi zajci. Velika divjačina se začne pariti.

Umni sadjorejec.

Razno ravnanje s sadnim drevjem.

Črešnje in višnje.

Črešnje se večidel za velika drevesa izrejajo, višnje pa srednje drevo storijo in se dajo v piramide izrediti ali v brajde razpeljevati, ali pa tudi v posodi oskrbovati kot majhno drevesce. Da bo črešnja nizko drevesce ostalo, se cepi na mahaleb, to je taka višnja, ki daje tobakarjem dišeče cevke, in veliko drevo ne zraste. Kdor pa na osthajmko cepi, izredi drevo v najlepšo piramido. Višnje v brajde razcepljene, in črešnje, ki se kakor smrekov vrh izrejajo, je treba, da se jim poleti postranske veje prikrajšajo.

Marelice.

Marelice zrastejo srednja drevesa, ki se tudi v brajde razpeljati dadó; prirezavajo se pa tim in unim veje po leti, kakor potreba nanese, da bo sadja in drevo lepega lica, in ena veja nad drugo ne pride ter sence ne dela.

Obrezovanje marelic potrebuje posebne pazljivosti, izurjenosti in znajdenosti, ker le stari les se obrezuje, ki nima popkov. Kar se letos starega prireže, naj se gleda, da bodo fake veje gnale mladike, ki bodo drugo leto evele in sad imele; lepe letošnje mladike pa se pustijo, da drevo brez sada ne bo.

Breskve.

Iz kosčic zrastejo divjaki v srednja drevesa, ki tudi rodijo; s presajenjem se nekoliko požlabnijo, najbolj jih je pa cepiti. Za prilikovce se v dren cepijo, sicer pa v breskvine divjake ali pa v slive. V sklad se že meseca februarja cepijo, ker zgodaj ženejo. Tako se tudi z marelicami ravna. Breskve se lahko v brajde razpeljajo in tako obrezovajo kakor marelice. V vrtilih pri ozidju ali pri stenah proti jugu je za breskve, posebno pa za marelice najboljši kraj.

Dren.

Raste povsod rad in grm dela, ker iz korenin izrastlike poganja, ki ne pozebejo. S koreninšnicami se dren hitro pomnoži, če se namreč take izrastlike s koreninšnicami presadijo. Če se taki grmi otrebijo in okoli korenin okopava, zraste dren v zalo drevesce srednje velikosti; vrh se mu lahko osnuje, da ga naredi kakor smreka ali pa okroglega, kakor se obrezuje. Ko doraste, ga ne gre več obrezovati, da bolj rodi. Sad je majhen, podolgovat, rudeč in za žitek surov ali pa se posuši, ali pa žganje iz njega kuha. Les je jako trd.

Oreh.

Oreh zraste veliko košato drevo, ki je vsako leto rodovitno če ne pozebe; takrat se mu le suhe veje odrežejo. — Orehi se ne cepijo, kako seme se sadi, taki sad bo drevo rodilo; tudi gnojiti mu ne gre. Kder orehi radi pozebejo, naj se ondi tako pleme rodi, ki pozneje cvete. Za vrte se priporočajo bolj majhne postave orehi. Sploh pa je pri obrezovanju zapomniti, da se orehom ne sme nikdar vrh odrezati pa tudi postranske veje le s previdnostjo, ker imajo debelo svršali stržen in se jim rane nerade zacelijo, raje pa sahnejo in gnijejo. Čim bolj je oreh grčast, tim več vrednosti je njegov les za mizarsko rabo.

Kostanj.

Tudi kostanj veliko in košato drevo zraste, je od vrha manj občutljiv in vsako zemljo za ljubo ima. Treba ga je pa od mladosti trebiti, da gladko in visoko deblo naredi, vendar se mu ne sme vrh porezati. Njegov les je za razno rabo, tudi za doge dober, posebno pa za vinogradske kolje.

Laški kostanj, maroni, je manj prijetnega pokusa in je bolj kočljiv. Tudi kostanj se navadno ne cepi, ampak le seme sadi. Mladi kostanji v mokrotnih krajih radi pozebejo. Kder bolj pogosto stojé, raje rodijo. Iz štora požene mnogo mladik, najlepša se naj pusti, ki za 6 let že rodi, tako se dá kostanj pomladiti.

Dopisi.

Iz Trsta. V mestni zbor, ki je ob enem tudi deželni zbor, so okoličani volili: B. J. Sklimbo, Fr. Cegnarja, St. Nadliseha, dr. F. Načiča, Voznoviča, L. Burgstalerja in Jan. Nabergoja.

Od Braslovč 28. avgusta. Dragi „Slovenski Gospodar“, odkar izbajaš še nisi od tod nobenega dopisa dobil, pa še zdaj ti nimam nič veselega naznaniti, le o požarih in tatvini. V štirinajstih dnevih je pri nas dvakrat gorelo, in sicer zadnjič 25. pret. meseca v vesi, „Spodnje Gorče“, je petim kmetom razen enega ki je imel zidano in z opeko pokrito hišo, vse poslopje pogorelo, tako tudi vse orodje, dva konja in veliko druge živine, le malo je bilo mogoče oteti, ker ljudje so bili večidel na polju, eni pa na neki pogrebščini. Tem več nesreča je pa za tri, ki niso pred ognjem zavarovani bili. Žalibog, da ljudstvo še vedno tako malo spozna nevarnosti nezavarovan biti. Da pa ni ogenj še večega kvara naredil, gre hvala vrlim možakom, ki so tako hitro z 5. b. brizgljami na pomoč pritekli, nekteri celo od oddaljnih krajev, kakor iz Grajske vesi, Polzele in fabrike pri Prebvoldu, zadnja se je tudi najizvrstnejša skazala, kajti ima to prednost, da je ni treba nalivati, ker sama iz štirne vodo vleče (pumpa). Kako je ogenj izišel, se nič gotovega ne vé. O prvem požaru gre sum na cigane, ker se je gospodinja ž njimi kregala, ko so po sili hoteli od nje dar imeti. Tako je tudi zastran tatvine kakor sem omenil. Ko je predvečer zadnjič gorelo, so bili trije kmetje okradeni, ravno tako je bila naša župna cerkev že letos trikrat okradena. — Dragi čitatelj! znabiti da boš rekel, to pa ni

lepo, toliko o tatvini iz svojega kraja pisati. Da res je! Tudi pri nas svoje dni ni bilo, ali zdaj je vedno huje, ker se hudodelnikom v ječah preveč dobro godi, dostikrat boljše kakor doma pri teškem delu. Zato bi naj pa tudi naši poslanci svoj glas povzdignoli, da bi se bolj ostro proti hudodelnikom postopalo, če bo pa tako šlo naprej, ne bo skorej več varno nobeno človeško življenje in premoženje, tako dalje je že prišlo, da marsikteri vé za tata, pa ga vendar gosposki ne ovadi, misleč, saj nimam drugega kot sitnost in pota, ali pa zato ne, da mu tat, ko enkrat iz ječe pride, še kaj hujšega ne stori, ker nobenega ječa ne poboljša, temoč vsak še večji hudobnež iz nje pride, kar nas vsakdanja skušnja uči. To nam je prinesla nova doba. F. P.—n.

Od sv. Eme. (Toča in povodenj.) Na Velike Gospojnice dan je pri nas v pol uri opravila huda toča letošnjo trgatvo in malo žetev. Malo nam je pustila. Na isti dan bila je vsled vibarnih bliščečev velika povodenj, ki je skoro vse travnike popalila, ter otavo vničila. Ednaka nezgoda nam je tudi več pol sena bila odvzela. Voda pa ni samo na travnikih kvara delala, temuč tudi na veliko njivah in goricah. Kar je njiv v dolu, so vpaljene s travniki vred, gorice pa in tiste njive, ki ležejo navbreg, je hudourni element razdril, zemljo s pridelki vred odnesel in tako pokvaril, da bodo ljudje s živino vred stradali.

Politični ogled.

Deželni zbori. V 4. seji štajarskega deželnega zbora se je najprej naznanilo mnogo raznih prošenj, ktere so se vse izročile raznim odsekom. K. Seidel je naznanil interpelacijo do vlade zastran grof Brandis-ovega pokopališča v farni slovenski cerkvi v graškem predmestju v Mariboru. Deželni poglavar odgovori na interpelacijo prof. Maassen-a do tega, da je že nekaj storil proti imenovanemu komisarju. Herman je utrdil svoj predlog zastran adrese do cesarja s tim, da je dokazal, kako sila je potrebno, da se naj v tej adresi do cesarja povejo vse želje ljudstva. Tudi nasprotniki se naj poslušajo. Predlog je pal. Profesor Maassen je še hotel govoriti, predsednik vendar tega ni dopustil, kar je njegovo stranko (Maassenovo) zlo razžalilo. Po tem je bila volitev v srenjski odsek, v ktereга je tudi voljen Herman. Deželnega zbora časnik se ne bode izdaval. Na zavodu gluho-mutastih se dovoli stolica asistenta z letno plačo od 500 gold. Odobri se mestjanska šola v Gradcu na deželne stroške. Konservativni in narodni niso glasovali. Asistent za teoretične predmete na viši tehniki z letno plačo od 600 gl. se odobri. Potem je bila še skrivna seja.

V 5. seji 27. avgusta je najprej dr. Vošnjak s tovarši oglašil interpelacijo do vlade zastran praktičnega vpe-ljanja narodne ravnopravnosti v šole in urade, posebno v one srednje šole, v Mariboru, Celju in Ptujju, ktere se podpirajo z državne kase, in da se naj napravi akademija pravoznanstva v Ljubljani, v kateri bi se naj učilo v slovenskem jeziku. G. Bärnfeind je oglašil interpelacijo zastran tega, da bi se naj enkrat že končala dela gruntnih rešitev. Dalje je oglašil interpelacijo do deželnega odbora zastran delanja ceste od št. Lorencea pri Knitelfeldu do južne železnice. Reuter je interpelacijo oglašil zastran vinorejske šole v Mariboru in odloženja deželnega zbora. Interpelacije se bodo odgovorile pri prihodnji seji. K. Seidel interpelira vlado zastran postaje na koroškem kolodvoru v Mariboru. Cesarski komisar bode odgovoril prihodnjič. Peticije so se izročile dotičnim odsekom. K slednjemu je bila volitev deželnih odbornikov, in voljeni so bili: Kottulinski, Plankensteiner, Herman, Paierhuber, dr. Flek in dr. Schloffer; za njih namestnike R. Conrad, Portugal, Karlon, Tomšič, Heilsberger in dr. Mihil. Vsi go volitev sprejeli in g. Herman se je zahvalil blizo tako-le: Če ravno nerad izstopim iz mojega dozrajnega stališča, sprejem vendar volitev, da bom tako lože delal za korist moje stranke in za idejo pravice in spodobnosti (pravo!). Tedaj smo vendar enkrat po mnogih neizmernih trudih prišli do tega, da imamo tudi mi Slovenci enega zastopnika v dežel-nem odboru. Po pravici nam gresta najmanj dva, tolaži nas vendar to, da g. Herman velja za deset! Živel!!

V šesti seji 29. avgusta. K. Seidel je oglašil interpelacijo do vlade, ali ji je znano poškodovanje, ktero storijo vojaki po vajah na polju in senokošah. Reiter interpelira vlado, ali nebi hotela deželne zборе samo za čas odložiti in še letos enkrat sklicati zaradi mnogih važnih stvari.

Cesarski namestnik odgovori na to interpelacijo, da je dobil glas iz Dunaja, da se deželni zbor mora 3. septembra sklenoti. Dalje, da deželna vlada ne sme zaželen predlog vladi poslati. Dalje odgovori tudi na interpelacijo g. Seidelnazstran postaje na koroškem kolodvoru v Mariboru do tega, da bode za to delal pri ministru, da se napravi, če je res potreba. Reiter interpelira deželni odbor zastran vinorejske šole v Mariboru. Se bo prihodnjič odgovorilo, ravno tako dtui na Bärnfeindovo interpelacijo zastran neke ceste. Dr. Vošnjak interpelira vlado zastran vpeljave slovenskega jezika v srednjih šolah in uradih. — Interpelacija je prav izvrstna, ker je vendar precej dolga, jo prinesemo celo še le prihodnjič. — Namestnik bo odgovoril prihodnjič. Po tem so se rešile neke manj važne prošnje in postave za neka posamezna mesta in trge; tudi srenjski red za mesto Maribor. Dr. Wanisch poroča v imenu finančnega odseka zastran enakega stališča učiteljev in profesorjev na stanovskih (land-schaftlicher) srednjih šolah, z onimi na srednjih šolah deželnih ali državnih. Sporočevalec je posebno dokazal, da se mora plača profesorjev na stanovski viši realki v Gradcu in onim na realni gimnaziji v Ljubnu in Ptujju, kakor tudi ravnateljem imenovanih šol zboljšati. Učitelji in profesorji bi naj dobili letne plače 800 gl. in vsakih pet let 200 gl. več, ravnatelji pa bi naj dobivali priklado za poslovanje 300 in 200 gl. Suplenti, ki so že skušnje napravili, bi naj imeli 600 gl. oni, ki še nimajo skušenj 504 gl. letne plače. Šol-nine v viši realki se naj plača 20 gl. Vse točke se sprejmejo, samo pri jedni točki je postala debata, namreč, da ni izrečeno, da bi se tudi učiteljem verozakona po petih letih zboljšala plača in Karlon boče, da bi se to tedaj samo ne storilo, če bi učitelj verozakona nebi zadostoval temu, kar se od njega tirja. Predlog pade. Deželni glavar še oznanja, da bodo volitve v državni zbor prej ko ne v sredo.

Deželni zbor Kranjski. V tretji seji je stavil dr. Zarnik nujni predlog, da se naj pošlje peticija do presv. cesarja, da se pomilostijo vsi v Janške in Velške dogodbe zapleteni. Zbornica je nujnost spoznala in g. Zarnik predlog taki vtudi z izvrstnim in večkrat humorističnim govorom. Pravi, da je bil po vseh slovenskih krajih samo glas nevolje, ko se je izvedela razsodba o Janško-Velških dogodbah, ker tukaj so obsojeni na 2—3 leta, ko so vendar pri celo enakih dogodbah, kakor n. pr. v Českem v Horovici, kjer so Nemci napadli Sokole, in v Bistrici pri Brnu, kder so tudi nemški sodci sodili Čeha, so jih vendar samo obsodili na 2—14 dni. V drugih deželah se tako razhajanje sodi samo na 8—12 ur v zapor itd. Pravi dalje, kako so se napadi na Slovence v Hočah, pri Črni Gori, Novi Vasi in na Bratkoviča v Celju celo ne kaznovali, in morebiti samo zato, ker so bili napadeni Slovenci. Wurzbach misli, da deželnemu odboru ne gre pravica, staviti take prošnje do cesarja, Svetec pa dokaže, da mu gre. Zarnikov predlog se potrdi. Podigne se potem prav živahna debata zastran oskrbnika za deželno posojilnico in odobri se predlog, naj si vlada sama enega izvoli iz treh predloženih. V deželni odbor so izvoljeni bili: Dežman, Svetec, Bleiweis in dr. Kosta; za namestnike: Rudeš, dr. Razlag, Murnik in Poklukar. V tretji seji se odobri volitev Konrada, 7 poslancev je pri glasovanju odšlo iz zbornice. Po hudi debati zastran podpore za gledišče, se k slednjemu odobri, da se bode davala podpora za slovensko gledišče 1600 gl., za nemško pa 600 gl. — V 5. seji se odobri predlog deželnega odbora zastran rabe slov. jezika v vseh c. k. uradnih na Kranjskem; predlog zastran učnega jezika in pravoznanstvene akademije in predlog zastran premembe volilnega reda.

Deželni zbor Goriški. Černe je priporočal odsek 7 udov, ki bi naj sestavili adresu do cesarja. Dottori je soper temu nasvetu, in ker je pri glasovanju na vsaki strani enako glasov, odloči deželni glavar s svojim glasom za Dotterja. Za konečno uredbo deželne kmetijske šole v Gorici se voli odsek 7 udov. V deželno komisijo za uravnavo zemljišnega davka sta se volila grof Coronini in Pace, in za namestnika Candalini Ivan. Voli se tudi odsek, ki naj odloči ali bi se naj poslal eden ali dva zdravnik v deželno zdravstveno komisijo v Trst. V državni zbor sta izvoljena Anton Črne od slovenske in L. Strassoldo od italijanske strani.

V Tirolskem deželnem zboru večina 29 poslancev ni hotela storiti predpisane obljube, in je hotela obljubiti le samo toliko zvestobe ustavi, kolikor jim pripušča vest in tirolske zagotovljene pravice. Deželni glavar te obljube ni sprejel in poslanci so odšli domu.

V zgornjo-Avstrijskem deželnem zboru so vrgli liberalci 5 klerikalnih poslancev pri verifikaciji volitev, zato so vsi konservativni poslanci zapustili zbor, ali za zmerom, se ne vé. —

V poljskem deželnem zboru je Smolka predložil resolucijo, v kateri je izrečeno, da, če ravno se deželni zbor ne zлага z vezdajno državno organizacijo v Avstriji, bode vendar volil v državni zbor, ktera je v pogibolji zastran zunajnih dogodkov in ker je potreba da se volijo delegacije, ktere naj dovolijo sredstva, po kterih se država naj močna ohrani. —

Česki deželni zbor, v katerem ima zdaj večino narodna stranka, se je slovesno odprl 30. avgusta. V cesarskem pismu se nahaja to-le najvažnejše: Ker vekša stranka Čehov želi, da bi se revidirale njih razmere proti skupni državi, se morajo te želje natanko prevdariti. Vlada bode skrbela, da se spolnijo zložno s potrebami monarhije in na glavni podlagi ustavne skupne prave in z jednako pravičnostjo za vse stranke. V vezdajnih zlo zmotnih časih pričakujemo vendar od domoljubnega čuta vseh, da se ne bode oziralo god na notrajna vprašanja, temuč na splošne naloge domoljubja in na više cile skupnega prizadevanja. Cesarsko pismo tedaj celo jasno zahteva, da Čehi nemudoma naj pridejo v državni zbor. V dež. zbor so skorej vsi poslanci prišli in volitve so vse odobreane.

V Česki so se poprek zadnje dni vršile prav važne stvari in najvažnejši korak je storila česka narodna stranka, ponudila je namreč českim Nemcem prijateljsko spravo in mir. Nemci so to ponudbo sprejeli in izrekli, da hočejo voliti 5 poslancev izmed sebe, ki bodo s 5. českimi se posvetovali in sestavili pogodbo. Čehi so izvolili v ta odsek Rieger-ja, Bieljskega, Klavdija, Sladkovskega in Grünwalda, in so zahtevali, da Nemci med svoje naj ne volijo Herbst. Čehi so Nemcem pripravljene dati vse, kar oni tirjajo za obrambo in ravnopravnost svoje narodnosti, in zahtevajo samo, da priznajo česko državno pravo.

V Parizu se še zmirom delajo strašne priprave za brambo; celo mesto je z nova vtrdjeno in z vsem potrebnim oskrbljeno, kdor se ne more z vsem potrebnim za dalj časa oskrbeti je moral mesto zapustiti. Narodne straže organizira general Trochu in jo bo tudi vodil. 28. avg. je pregledaval 18 bataljonov strelcev, in je bil zlo navdušeno sprejet.

V Pruski se je velika navdušenost za vojsko že spremenila v nevoljnost, ker v celi Pruski skorej ni več nobene rodovine, ktera že nebi zgubila kakega ljubljenege uda, največ jih je zgubilo očete.

Italijansko ministerstvo je sklenolo Rim vzeti in pravi se, da so to druge vlade dovolile.

Ruska, Angleška in Avstrijska se še zmirom trudijo napraviti mir med Francozom in Prusom. Prusi vendar hočejo po sili v Parizu mir delati! ? —

V Rumuniji je spet vse v redu.

Novičar.

(Naznanilo onim, ki želijo službe pri telegrafu.) Ker se slovenski dijaki pogosto oglašajo, da bi radi službo pri telegrafu dobili, in ker res uradnikov zelo pomanjkuje, dobili bi izvrstniši tudi kmalo službo, zato mislimo, da ni napak, ako naznanimo sledeče: 1. septembra se prične v Trstu, na Dunaju, v Pragi in Levovu poduk v telegrafstvu, ki bo trajal tri mesece. Kdor se hoče vdeležiti tega poduka, ima prošnjo vložiti pri katerem telegrafskem nadzorstvu (Telegraf-Inspektorat) v omenjenih krajih. On mora imeti najmanj 18 in ne nad 30 let starosti; dokazati mora, da je uspešno dovršil vsaj 6 latinskih šol ali višo realko. Kdor se sprejme, ima vložiti 8 gold. za učne knjige in pomočke. Po dovršenem poduku ima napraviti preskušnjo iz telegrafstva in znati francoski jezik vsaj toliko, da ga umeje če bere; drugih deželnih in zunajnih jezikov znanost mu daje predstvo. Opomniti je še, da ni svetovati mladenčem, ki nimajo trdnega zdravja, posebno tistim ne, ki so na prsih bolni, vdeležiti se poduka, ker telegrafska služba je večidel težka in pogubna tistemu, ki nima dobrega zdravja. Ker telegrafskih uradnikov zelo pomanjkuje, dobé tisti, ki preskušnjo izvrstno opravijo, gotovo kmalu službo. — Temu naznanilu dostavljamo še to, da naš gosp. Franc Cegnar, c. k. viši telegrafist v Trstu, bo menda zopet letos učitelj, kakor je bil doslej vselej.

(Ptujška čitalnica) napravi v nedeljo 11. septembra t. l. veselico z glediščno igro „Tat v mlinu, ali Slovenec in Nemeč“, v treh djanjih s petjem. Po igri ples. K tej veselici uljudno vabi vse ude, dijake in druge rodoljube,

o d b o r.

(Čitalnica v Boljuncu) vabi vse svoje ude na 8. dan t. m. ob 5. uri popoldne se vdeležiti volitve novega odbora, ker dosedajni je bil le začasen.

(Slovenske srednje in više šole) so mogoče, ker imamo, kakor so „Novice“ prinesle izkaz, 128 slovenskih učiteljev in 10 kandidatov, mnogo jih med rečenimi še ni imenovanih, mnogo pa se jih še pripravlja. Zdaj pa naj narodni nasprotniki spet rečejo, da nimamo svojih učiteljev.

(Sejmi za lepe biki in krave za pleme.) Ker kmetovalci čedalje bolj čutijo, da se dobro pleme ne dá doseči drugače, kakor da se izberejo dobri biki čiste krvi, in ker na Koroškem imajo tako blago čiste kervi, zato so ondi ustanovili živinske sejme, kjer bodo vsako leto na prodajo biki in krave za pleme, in sicer: za rudečo živino, t. j. za pingavsko belansko bode semenj v Špitalu na gornjem Koroškem 28. dan septembra, za belo-lavantinskega plemena v Vošpergu (Wolfsberg) v lavantinski dolini, 17. oktobra; za belo, t. j. Marijahoferskega plemena v Kapli (Kappel im Krapfelde) 19. dan oktobra.

(Dr. Dominkuš in dr. Vošnjak) sta se predstavila v Gradcu ministru Stremayerju, in sta se v prvo zahvalila za ustanovljenje treh juridičnih stolic na graškem vseučilišču, in dalje sta razložila želje Slovencev, da se naj napravijo srednje slovenske šole. Minister je rekel, da ima vlada resno voljo, da se tudi v istini izvršujejo vse postavne določbe, ki govorijo o narodni ravnopravnosti. Kedaj se bode vendar ta resna volja djansko pokazala?

(Za viša deželna maršala v Česki) je Njih Veličanstvo cesar imenoval grofa Alberta Nostica in dr. Bielsky-ja za njegovega namestnika.

(Kmetijske razstave v Trstu) letos ne bode, pravijo da zavoljo važnih vzrokov.

Tržna cena pretekli teden.	V Varaž- dinu		V Mariboru		V Celju		V Ptujju	
	fl.	k.	fl.	š.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	4	90	5	10	5	70	4	30
Rži	3	30	3	60	3	80	3	70
Ječmena "	3	—	3	20	3	70	2	60
Ovsa "	3	—	2	50	2	20	2	20
Turšice (koruze) vagan	3	80	4	—	3	40	3	80
Ajde "	3	20	3	30	3	60	2	55
Prosa "	3	—	2	40	3	50	2	50
Krompirja "	1	30	1	20	1	40	1	20
Govedine funt	—	20	—	27	—	26	—	26
Teletnine	—	22	—	28	—	26	—	24
Svinjetine črstve funt	—	28	—	27	—	26	—	26
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	9	—	10	50	8	50	11	—
" 18" "	—	—	6	30	6	20	—	—
" 36" mehkih "	4	—	—	—	6	20	8	—
" 18" "	—	—	4	50	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	60	—	50	—	90
" " mehkega "	—	50	—	50	—	45	—	80
Sena cent	1	80	1	60	1	70	2	20
Slame cent v šopah	1	40	1	20	1	10	1	80
" " za steljo	1	10	0	90	0	90	1	—
Slanine (špeha) cent	40	—	42	—	40	—	38	—
Jajec pet za	—	10	—	10	—	10	—	10

Napoleonдор velja 10 fl. 2 kr. a. v.

Ažijo srebra 124.—.

Narodno drž. posojilo 65.10.

Loterijske srečke.

V Gradcu 27. avgusta 1870: **41 45 72 77 37**

Prihodno srečkanje je 10. septembra 1870.

Prepečeneč (Zwieback) za otroke,

prav izvrsten in zmirom črstev, se dobiva pri podpisanem in sicer funt necukrenega za 40 kr., funt na vseh straneh dobro cukrenega pa za 48 kr.

H. Kurnig,

pekar na grajskem trgu v Mariboru.